

„Un om [...] care simțea mai puternic, suferea mai mult și trăia viața mai intens decât alții.”

Îi veți da dreptate lui Maxim Gorki după ce veți citi „Sonata Kreutzer”. Contele Lev Nicolaevici Tolstoi trăia viața mai intens decât alții și poate suferea mai mult. Sunt două atuuri de care trebuie să ținem seama când discutăm despre una dintre cele mai cunoscute opere ale unui uriaș al literaturii universale.

În timpul unei lungi călătorii cu trenul, pasagerii dintr-un compartiment discută despre relațiile dintre bărbați și femei, dintre soți și soții. Unul dintre călători are o poveste mai deosebită. Ajuns la vârsta de 30 de ani, decide să-și găsească perchea.

„Din cloaca desfrâului în care mă bălăceam, năzuiam să găsesc o ființă care prin puritatea ei feciorelnică să poată fi demnă de mine.[...] Într-o seară cu clar de lună, pe când ne întorceam împreună acasă după o plimbare cu barca și eu îi admiram talia zveltă, etalată de un jersey strâmt, și zulufii ce-i cădeau pe umeri, am hotărât deodată că trebuie să fie ea.”

Ce ușor se înșeală omul...

„Îmi părea în acea seară că înțelege tot, tot ce simt și gândesc, și că gândeam și simțeam lucrurile cele mai înălțătoare.”

Decis să rupă orice legătură cu trecutul său amoros, bărbatul, proaspăt logodit, îi arată viitoarei soții jurnalul lui intim. Greșită abordare....

„Mi-aduc aminte de groaza, disperarea și confuzia ce au cuprins-o când a aflat și a înțeles. Am văzut că voia să rupă orice relație cu mine. De ce n-a făcut-o oare?”

Cel care ascultă și cel care povestește au despre ce vorbi. Despre relația eternă, când mai romantică, dar de multe ori tensionată, dintre bărbați și femei.

„...femeile știu prea bine că dragostea sublimă, poetică, nu depinde de niciun fel de calități morale, ci de o intimitate fizică, plus coafura, culoarea și croiala rochiei.”

Arta seducției are la femei niște principii foarte ferme...

„Întreabă o femeie cochetă și cu experiență, care și-a propus să seducă un bărbat, ce-ar prefera mai curând: să riște ca cel pe care-l seduce s-o creadă mincinoasă, crudă și chiar desfrânată, sau s-o vadă într-o toaletă urâtă și prost cusută?”

Ce gândesc bărbații despre femei:

„Femeia știe că noi bărbații vorbim cu ipocrizie de sentimente alese și nu-i dorim decât corpul [...] Suntem gata să-i iertăm orice infamie, nu însă și o toaletă dezagreabilă, țipătoare și de prost gust.”

Femeile din înalta societate și prostituatele au ceva în comun...

„...aceleași toalete, aceleași fasoane, același parfum,[...] aceleași busturi decoltate, aceleași rotunjimi scoase în evidență, aceeași pasiune pentru pietre scumpe, distracții[...].”

Ce diferență găsește cel care-și povestește viața pe care și-a ratat-o mai mult în urma unei iluzii decât în urma unor fapte concrete?

„...una singură: prostituatele pe termen scurt sunt de obicei disprețuite, în timp ce prostituatele pe termen lung se bucură de respectul tuturor.”

Eroul nuvelei lui Lev Tolstoi continuă mai departe depănarea tristelor sale amintiri. Despre logodnă, spune:

„Ce mocirlă! Perioada aceea presupune o dragoste spirituală și nu una trupească.”

Ce greu trebuie să fie să stai cu cineva cu care să nu poți avea un schimb de idei...

„Era o adevărată muncă sisifică. Abia improvizam ceva ce-mi venea mai întâi în minte și amuțeam iarăși, căutând chinuitor un subiect de discuție. Nu aveam ce să ne spunem.”

Oare acum, în societatea actuală (nu neapărat numai în cea românească), femeia e altfel privită?

„Femeia are acces la școli înalte și parlamente, dar în ochii bărbatului nu e decât aceeași unealtă a voluptății.”

Apariția unui copil în familia povestitorului din tren nu îndulcește cu nimic situația. Așa cum era obiceiul, pe la „casele mari”, exista câte o doică, responsabilă cu alăptarea bebelușilor. Abia acum conflictul mocnit dintre cei doi soți izbucnește cu adevărat:

„Adevărul e că fiind eliberată de sarcină și alăptare s-a trezit în ea cochetăria adormită. Și odată cu asta s-a trezit și în mine o teribilă gelozie, care din acea clipă m-a torturat fără încetare și care-i torturează pe toți bărbații ce duc aceeași viață dezgustătoare în căsnicie, cum o duceam și eu.”

Pozdnîșev (acesta-i numele celui care își povestește viața) argumentează de ce unele femei nu vor să aibă copii:

„...nu vor să aibă copii sau să-i alăpteze de teamă ca nu cumva să-i îndrăgească și să sufere, la gândul că se pot îmbolnăvi sau muri.”

În continuare Tolstoi face o comparație între o mamă, excesiv de grijulie pentru copilul ei, și o găină cu puii ei.

„Găina nu cunoaște pericolele care-i pândesc puiul, nu se teme că acesta se poate îmbolnăvi, nu cunoaște niciunul din mijloacele cu care oamenii își închipuie că-și pot feri copiii de boală și

de moarte.”

Dacă un pui îi moare, găina

nu se întreabă de ce-a murit, unde s-a dus, ci cotcodăcește o vreme, apoi se potolește și-și vede de trai.”

Aici nu pot fi de acord cu Lev Nikolaevici... Și găina, și femeia suferă pe limba ei. În cazul apariției unor evenimente de nedorit, foarte puține mame mor din această cauză...Orice specie e făcută să supraviețuiască.

Conflictul dintre cei doi soți se acutizează din ce în ce mai mult. Tolstoi știe să fie extrem de exact când vrea să comunice cititorului o anumită stare!

„Ajunsesem până acolo că nu divergențele provocau vrajbă, ci vrajba provoca divergențele.”

Inversarea locului unor cuvinte în frază și efectul dorit apare imediat!

„Sonata Kreutzer” a apărut în 1889. Vi se pare că s-a schimbat fundamental viața de familie între timp? Pozdnîșev spune:

„Sigur, îmi ziceam eu, mă torturează noaptea întreagă cu scenele și toanele ei, când știe că am sedință. Sigur, îmi spunea ea direct, ție ce-ți pasă că am stat cu copilul și n-am închis ochii toată noaptea”.

Încet-încet, gelozia eroului lui Tolstoi e din ce în ce mai mare. La vârsta de treizeci de ani, soția lui Pozdnîșev

„Era de o frumusețe provocatoare, ce tulbura bărbații.[...]. Părea un cal odihnit și sătul, căruia i s-a scos frâul. Era nestrunită[...]. Simțeam și mi-era frică.”

În casa celor doi soți aflați într-o permanentă stare conflictuală apare violonistul Truhacevski, personaj cheie al întregii desfășurări a povestirii. Soția lui Pozdnîșev și Truhacevski au ceva în comun: pasiunea pentru muzică. La serate cântă împreună, ea amatoare, el profesionist în ale muzicii. Soțul gelos are o altă părere despre muzică și în special despre sonata Kreutzer a lui Beethoven:

„U, ce groaznică e sonata asta! În special prima parte. De fapt muzica e un lucru groaznic. [...] Ce e muzica? Asculți muzică și te simți transportat undeva într-o altă lume, în care se afla autorul când a compus-o[...]. Dacă la Beethoven, autorul sonatei, știa bine ce l-a adus în acea stare și acel ceva avea pentru el o semnificație, pentru mine însă n-o poate avea. Uite de aceea muzica nu face decât să excite, confuză.”

Începe să-mi placă de Pozdnîșev! Măcar are curajul să spună ce gândește:

„...un marș războinic de pildă, care le ajută soldaților să țină cadența, sau o horă pe care o înțelegi, pentru că te îndeamnă la joc, sau o mesă care te cheamă la împărtășnie, restul nu e decât o surescitare ce nu te cheamă nicăieri.”

Mai departe, citind „Sonata Kreutzer”, nu poți să nu te întrebi: când a devenit China țară comunistă? Sau să fi avut Tolstoi o formidabilă premoniție? Repet că nuvela a apărut în 1889...

„În China muzica se află sub controlul statului. Și e bine așa. Căci nu se poate permite oricui să hipnotizeze oamenii și să facă ce vrea cu ei. Și mai ales când hipnotizatorul e o secătură.”

Ultima afirmație e îndreptată în mod clar împotriva nedoritului oaspete care, în închipuirea lui Pozdnîșev, se apropie de soția sa mai mult decât s-ar fi cuvenit...

Gelozia – bazată în acest caz pe închipuire, nu pe fapte reale- roade adânc... Mutilează suflete...

„...sufeream cumplit. Nu într-un spital de sifilitici aș duce eu tinerii ca să le treacă pofta de femei, ci în sufletul meu, ca să vadă demonii care-l sfâșiau!”

Povestirea lui Pozdnîșev se termină cu relatarea crimei pe care a comis-o și pentru care și-a primit pedeapsa. Mult trebuie să-și fi analizat bietul om în anii grei de temniță cele ce i s-au întâmplat ...Tot povestind, călătorii din tren ajung la destinație. Marcat de reaprinderea unor

CARTE: „Sonata Kreutzer” de Lev Tolstoi

Scris de Horia Picu

Duminică, 13 Octombrie 2013 07:16 -

---

stări sufletești pe care doar el le poate înțelege, eroul lui Tolstoi își ia adio de la cel care în tren a ascultat o cutremurătoare poveste de viață. Și de moarte...

„El mi-a strâns mâna, schițând un zâmbet atât de chinuit, că mi-a venit să plâng.”

Nouă nu ne vine să plângem citind „Sonata Kreutzer”, dar sigur ne pune pe gânduri. Pe mine m-a pus, și mi-am adus aminte ce spunea Garabet Ibrăileanu:

„E indiferent pe cine supui, conteaza cui te supui.”

Viața confirmă de fiecare dată acest lucru...